

Forfatter: Bang, Herman

Titel: IMPRESARIO

Citation: Bang, Herman: "IMPRESARIO", i Bang, Herman: *Værker i Mindeudgave*, Gyldendal, 1920-1921, s. 93. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-bang06val-shoot-workid66581/facsimile.pdf>
(tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i Mindeudgave

IMPRESARIO

FØRSTE Gang, jeg så hæn, kørte han til Kirke med Signorina Tua. Det var i Malmø; Signorina med Følge var paa Vej til en Kirkekoncert. Vejen førte gennem alle Hovedgader i Staden.

De store Impresarier havde i den Tid en Smag for Kirkekonserter. Impresario Hr. Theodor kunde ikke noksom rose deres Fortrin.

— Højstærede, sagde han, de henvender sig til den religiøse Følelse, de har deres Publikum, og Lokalerne er billige.

— De Herrer Kirkeværgere, sagde han, er saa høflige. De vægrer sig, min Herre, undertiden endogsaa ved at modtage Betaling for Gassen.

Jeg fulgte i Malmø efter Signorinas Vogn og overværede den religiøse Koncert. Kirken var stopfuld.

Signorina havde til Kirkebrug af sit vante Repertoire — dette Repertoire var til at overse — udlagt samtlige Adagios, som hun spillede iført mat Silke og Kapothat.

Efter Koncerten gjorde Hr. Theodor mig sin Visit. Han skulde om et Par Timer følge Signorina til Dampskibet og forsøgte ikke at undertrykke Skilsmisens Bevægelse:

— Højstærede, sagde han: hun er ualmindelig. Hun forstaar Sagen — hun har endogsaa selv Idéer.

Hr. Theodor ligesom vejede disse fortræffelige Idéer; saa sagde han brat:

— Pengene sætter hun i Livornos Bank.

Impresario blev tavs. Med Vemod saå han tilbage over det tilendebragte Felttog, der var begyndt i Stockholm, hvor den femogtyveaarige Signorina i fodbri Kjole og med barnlig Gestus havde kørt et Blomsterlokomotiv over Podium, og som var endt nu i Skt. Petri Gudshus med 1700 i Netto:

— For der er jo ingen Udgifter, min Herre, idag havde de Herrer Kirkebetjente tilbudt sig som Kontrol.

Hr. Theodor tav atter et Par Øjeblikke og tilbød mig derpaa uden anden Overgang: „at lægge Sverig for mine Fødder“.

Jeg var netop paa Vej til Gøteborg, hvor jeg skulde holde en Række Forelæsninger. Han vidste det, og han troede, Begyndelsen var god. Man burde altid begynde i Gøteborg; det smigrede Gøteborg. Og senere: han sørgede for Stockholm.

Han havde hele Planen færdig. Med nitten Forelæsninger i sytten Dage. Sverig, sagde han, var i det Hele en lykkelig Mark, et rent Eldorado — takket være Stambanen: man kørte hver Nat og spildte ikke en eneste Dag.

Hr. Theodor talte sig efterhaanden ivrig. I bevægede Øjeblikke havde han en Tilbøjelighed til at løfte Røsten som en Feltherre, der udsteder Dagsbefalinger foran sin Front.

Nu blev han ved at tale: Jeg burde begynde paa Scenen. Scenen vilde flattere mit Exterieur.

Han begyndte at studere dette samme Exterieur, drejende mig som et Stativ i en Butik. Undersøgelsen — jeg var noget forbløffet og omtrent til Mode, som skulde de Falkøping-Billetpriser bestemmes efter min Næses Længde — var nogenlunde tilfredsstillende. Hr. Theodor erklærede mig for et Exterieur netop for kunstigt Lys.

Imidlertid kom vi alligevel ikke til Enighed. Den store Impresario mente, at jeg havde for mange „Betæneligheder“.

Han paatog sig kun Arrangementet mod Procenter.

Foreløbig medfulgte han til Gøteborg for at bedømme Virkningen.

Efter den første Forelæsning erklærede han mig bevæget — Hr. Theodor bevægedes bestandig foran, som han sagde, de virkelige kunstneriske Fænomener — „for en Ejendommelighed“ og afrejste til Stockholm.

Jeg holdt mine Forelæsninger i Gøteborg og fulgte ham.

Jeg genfandt ham saa at sige i hans Hovedkvarter — Værelse Nr. 21 hos Hr. Cadier. Hr. Theodor havde valgt denne Residens, fordi, som han sagde, Stockholm var en By uden Fordomme.

Hele Formiddagen tilbragte han ved sit Arbejde. Han var placeret foran Skrivebordet iført graa Filtsko, lysebrune Under-Unævnelige og Slaabrok samt Formiddagsparyk.

I Værelset herskede Kaos. Jeg har aldrig set saa mange Lystrykbilleder samlede paa ét Sted. Hele hans øvrige Bagage rummedes i en Haandkuffert.

Et tillukket Skrin med store Hængelaase stod i et Hjørne. Han paastod, det rummede hans Memoirer, og han benyttede det daglig som en Trusel imod Pressen.

Hver ny Morgen genfandt ham i et nyt Raseri mod „denne Presse“, der paa et eller andet Sted af Jordkloden havde vægret sig ved at holde Lyset for hans Fænomener.

— Men, ja, ja, min Herre, sagde han, ja, ja, naar jeg en Gang taler . . . Og han slog ud med Haanden mod de to Hængelaase: der maatte være dræbende Oplysninger om Pressen bag de Laase.

Op paa Dagen blev han altid blidere mod Pressens Mænd.

Hr. Theodor ansaa dem ikke for bestikkelige.

— Min Herre, hvad de sætter Pris paa, er de smaa familiære Opmærksomheder.

De smaa familiære Opmærksomheder bestod hoved-

sagelig i, at Hr. Theodor indbød sig selv til at spise Familjesuppe rundt hos indflydelsesrige Kritikere:

— Min Bedste, det er en Vane og tilsidst befinder man sig ganske vel i Familiekredsene.

Hr. Theodors nuværende Arbejde var en Verdensberømmelse, som endnu i Form af femhundrede Lystryk befandt sig i en Trækasse, mærket Lübeck.

Det var en Sangerinde, som skulde „begynde“, og som særlig ønskede Lande med „smaa Hoffer“.

— Højstærede, sagde Hr. Theodor, det er utroligt, hvormeget de synger for en Medaille.

Hr. Theodor vidste, hvor meget man kunde faa dem til at synge for en Medaille i Baand. Han antichambredede gentagende og utrætteligt hos allehaande Markskaller:

— Det er jo ikke spildt Tid, Højstærede, sagde han. Han havde Ret.

Der var snart ikke den Berømthed i hans Impresa, som ikke bar synlige Beviser paa at have gjort sig fortjent af „Kunsten og Videnskaberne“.

Naar Hr. Theodors Arbejdstid var omme, indelukkede han sig med Frisøren for at anlægge Toilette. Naar det var gjort — i Slipset prangede en Diamantnaal, Present af Majestæten af Portugal — tilhørte han Repræsentationen og Nydelsen.

Damer smuttede der, man maa jo tilstaa det, Dagen lang ud og ind i Hr. Cadiers Nr. 21 som Svaler under et Tagkæg.

Hr. Theodor var et Par og tres, men saa levelysten som en ung Spurv. Hans Kunstnere lærte efterhaanden altid hans stedlige Liaisoner at kende: de placeredes ved Koncerterne regelmæssig langs Logerandene og tilkastede Buketter.

Hr. Theodor forsikrede, at det øgede Tilliden: Publikum ser, sagde han, de kommer fra Privatpersoner. I Almindelighed var samme Privatpersoner desværre en Smule vel kendte paa Pladserne.

Imidlertid afsøgte jeg Provinserne. Sukces'en var

vekslende. Ved Genkomsten til Stockholm afleverede min Privatsekretær — jeg var paa disse Farter af Hr. Theodor udstyret med Privatsekretær — Hr. Theodors Procenter indesluttede i en Konvolut.

Impresario dryssede de magre Mønter ud paa Bordet uden at tælle dem. Pengene flød i Nr. 21 — naar der da var nogle — hvor det kunde træffe. Forretningens Hovedsum befandt sig i en uafloaset Skuffe.

Hr. Theodor havde under min Fraværelse virket for mig ved at samle Stambøger. Han bragte mig en Stabel hver Aften: om jeg maaske i hver vilde indføre en Sentens.

Stambøgerne er alle tournerende Berømteders Rædsel. De fleste har jo rigtignok fundet Middel til at komme over det. De lader stille Privatsekretærene til-egne sig deres Haandskrifts Hemmeligheder og fylde Bøgerne.

Jeg kendte en „Privatsekretær“, som ene til det Brug medførte to Bind af Heine.

Men min Sekretær var endnu ikke kommen saa vidt: jeg maatte selv besøge Stambogstjenesten og Sentenserne. Det var undertiden Dusinet af Sentenser paa en Aften, og jeg var fortvivlet.

— Men hvad skal det ogsaa til? sagde jeg en Aften. Jeg var lige kommen hjem fra Soirée, og Hr. Theodor mødte med en ny Stabel.

— Hvad det skal til, sagde han indigneret.

— Min Herre, vil De maaske kun gøre denne Forretning én Gang?

Jeg maatte tilstaa, at jeg forstod ham ikke.

— Kan De da ikke forstaa, at disse Folk, de glemmer Dem ikke? Min Bedste — og Hr. Theodor vendte sig afsluttende om paa Hælen — De har intet Begreb.

Stambøgerne skulde i Stilhed holde Jorden lunken — — til næste Gang.

Jeg gav mig i Lag med Stambøgerne.

Sekretæren og jeg drog atter ud. Resultatet var jævnt. I en og anden Stad tilkastedes Foredragsholderen ved

hans Entré en Buket af en behandsket Damehaand. Jeg havde en stille Overbevisning om, at Hr. Theodor havde ældre Forbindelser paa de Pladser.

Hr. Theodors Humør stod imidlertid paa Nul. Vinteren havde i det Hele taget været slet, og den døde Tid var i Anmarch. Han maatte i den elvte Time finde paa noget; og det maatte være noget, som intet kostede.

Han fik den Idé at skrive efter „den lille Dengremont“.

Vidunderbarnet Dengremont var hans Livs Bedrift:

— Min Herre, sagde han, vi har sammenspillet en Million i tre Verdensdele.

Og iført Slaabrok'en og de lysebrune fortabte han sig i Lovtaler over „Underet“:

— Min Ven, sagde han: en saadan Sukces kan gøres med et Tøndebaand . . . Men iøvrigt sætter jeg Pris paa Børn. De gør ingen Vanskeligheder, man har Krammet paa dem; de spiller uden Vrøvl . . .

Hr. Theodor havde nu, som sagt, paany skrevet efter Dengremont. Han sad nede og var Sekondviolin i et Orkester i Paris.

— Der er jo intet at tabe, sagde Impresario: Man kan altid forsøge ham.

Han forsøgte, og Hr. Maurice Dengremont kom.

Jeg saå ham paa Ankomst-Dagen. Han var af Højde som en preussisk Rigsforsvarer af Livgarden, tynd som en Stok og i Diplomatfrakke à 50 Frcs. Hr. Theodor udstyrede ham med to Diamantringe.

Luften i Nr. 21 var lummer.

Jeg spurgte om Aftenen Impresario, hvad han ventede sig.

— Min Herre, sagde han og talte, som om han paa en Koncertprøve skulde overdøve samtlige Instrumenter i Orkestret: jeg har ansat ham til en Matinée. Halvdelen tilfalder de Fattige.

Jeg indsaå jo, at meget ventede han sig ikke.

Maurice Dengremont optraadte kun denne ene Gang i Stockholm. Da jeg paany vendte tilbage til Hoved-

staden — jeg havde været i Norrland, paa hvilken Landsdel Hr. Theodor satte megen Pris: De er ikke overmætte, Højstærede, sagde han: og man opfylder en Mission — var Hr. Maurice forsvunden.

— Hvor opholder Hr. Dengremont sig? spurgte jeg diskret.

— I Hullerne, raabte Hr. Theodor. „Hullerne“ var mellem Venner hans Kælenavne for de middelsmaa Provinsbyer.

For mig overvejede Impresario, hvorvidt jeg skulde medtage Finland: Finland var risikabelt, man kunde aldrig beregne Finland. Han vidste ikke, hvortil han skulde raade mig med Hensyn til Finland.

Jeg, der tænkte paa Isbryderen i den botniske Bugt og iøvrigt om Helsingfors kun havde højest uklare Forestillinger, var ingeniunde begærlig efter Finland, og Spørgsmaalet var aabent — da en Morgen, hvor jeg endnu laa i Sengen, Hr. Theodor højstegen opriver min Dør, iført Slaabrok og de lysebrune:

— Højstærede, sagde han; Finland skal tages.

Han var ude af sig selv. To Aviser flagrede udslagne i hans Haand:

— Læs, min Herre, sagde han og slog dem ned paa Dynen med et Kast: Sukces'en er given. De vil gaa gennem alle Landets Blade.

Hr. Theodor var aldeles borte. Han ilede op og ned.

De lysebrune slaskede ham om det Lidet, der tjente ham til Ben. Han talte ustandseligt, blandende Svensk og Tysk:

— Min Bedste — De vil tjene Guld. Jeg kender Publikum. Abonnement à ni Francs. Jeg kender Publikum. Der vil blive Storm.

Jeg laa imidlertid hen med de opslagne Journaler.

Den ene var en Korrespondance til en Helsingfors-Avis af Hr. Georg Nordenswan, som ydede mig kun altfor smigrende Anerkendelse.

Den anden var Humoresken af Hr. Sigurd, Humorist fra Vexiø. Den fremstillede mig som en Abe i et Bur

— og er forresten ogsaa hjemlige Venner kendt gennem vellykkede Oversættelser i de bedste Blade. Den fortalte humoristisk, hvorledes de Damer i Vexiø havde mistet Appetitten blot ved at se paa mine Billeder.

Den var maaske en Smule overdreven.

Hr. Theodor bragte den i Extase:

— Min Herre, sagde han: Jeg kender Publikum. Paa disse to Artikler kan De rejse til Verdens Ende.

— Nu arrangerer vi Finland.

Hr. Theodor afsendte „Sigurd“ til det ganske Finland med den første Post. Jeg selv fulgte efter et Par Dage senere.

Den kære Impresario var bevæget ved Afskeden:

— Min Herre, sagde han: De kunde være gjort i det store Europa. Om man kun — og han fo'r med Hænderne over Øjnene — havde kendt Dem nogle Aar tidligere.

Han betragtede mig længe, som om han endnu en Gang vejede alle de tabte Chancer for dette Vidunderbarn i Veltalenhed. Saa sagde han med et pludseligt Ryk:

— Men — maaske endnu — for Amerika.

— — —

Jeg kom til Helsingfors. Der var ved min Ankomst tegnet en Abonnent à 9 Francs. Boghandleren trøstede mig med, at det gode Selskab nok vilde følge efter, for den ene var Fruen til en Statsraad.

Han fik Ret. Det gode Selskab fulgte efter. Jeg tilbragte i Finland Uger, som altid vil forblive mig uforglemmelige og som bestandig vil i Tak binde mig til Minder fra den finske Jord, en Jord med Liv og Kamp, med Strid og vaagne Evner, med en gammel Races Fornemhed og et ungt Folks Forhaabninger.

Hr. Theodor gensaå jeg aldrig. Han sad endnu et Par Aar hos Hr. Cadier og saa — rejste han videre.

Men da jeg siden var i Norge, hørte jeg jo et og andet om ham. Selv havde den store Impresario aldrig

talt godt om Norge. Han satte ikke Pris paa dette Land, tilstod han.

— Vel, sagde han; det er intet Arbejdsmarked for mig. Jeg lader det besørge af Agenter.

Alligevel havde han — det var det jeg hørte — været i Norge: han var endogsaa begyndt der. Han havde i sin Tid „arbejdet“ med et yderst „legøre“ Balletselskab i Kystbyerne.

Det skal være gaaet ham ilde.

Saa fik han et Hotel. Ingen véd nu hvorledes det gik til, men Smaabyens Borgere sammenskød en Sum og Hr. Theodor indrettede „Etablissementet“. Det havde Theater, Koncertsal, Selskabslokaler og Billardsal med tre Billarder.

Smaabyen talte 8000 Sjæle, hvoraf Hovedparten ernærer sig som Arbejdere ved et Savværk.

Til Etablissementet var der ogsaa sammenskudt en Sum til en Vinkælder, til hvilken Hr. Theodor personlig havde gjort Indkøb i Udlandet.

Sagnet om denne Vinkælder lever i Byen endnu. Da den var tømt, opsøgte den store Impresario et andet Arbejdsmarked.

Da jeg forrige Aar opholdt mig i vedkommende By og besøgte en af dens første Borgere, hentede han et gammelt Blikskrin med en stor Laas for.

Han aabnede det. Inde i Laaget var der fæstet en lille Blikplade. Paa den stod at læse:

— Hr. Theodor. Minde om Gælds fængslet i Wien 1843.

Det var Byens eneste Souvenir om den store Impresario: Hr. Theodor.

Han døde forleden Aar i St. Petersborg, medens han forberedte Meiningerens Komme med „Julius Cæsar“. Han gik bort uden nogen Sygdom midt imellem sine Fotografier og Lystryk.

— Min Herre, havde han saa tit sagt til mig: de virkelige Impresarier dør ud . . . Hvem er der — vil

De sige mig det? hvem er der, som har Talent? Er der mere nogen som skaber — vil De sige mig det?

— Jeg for min Part kender kun Hr. Strakosch — Hr. Strakosch har Talent — og mig . . .

Den gamle Mand faldt hen i lange Betragtninger med Hænderne paa sine Knæ:

— Min Herre, sagde han: Agenterne ødelægger Markedet. Vi oversvømmes af Berømtheder — om ti Aar giver jeg ikke hundrede Mark for en Verdensberømmelse.

Det kan saamæn gerne være, at Manden havde Ret.

Men han i det mindste blev nu forskaaet for at opleve Virtuoserne Syndflod.

Han døde endnu i en Tid, hvor der stikker nogen Værdi i et Lystryk.